



PRODZIEKAN
Wydziału Nauk o Zdrowiu w Katowicach
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach
prof. dr hab. n. med. Czesław Marcisz
Lublin, 21.12.2015

rozprawy na stopień doktora wykonanej przez mgr piel. Iwonę Kowalską. Tytuł pracy „Wiedza pielęgniarek na temat zakażeń szpitalnych. Promotor pracy: dr hab. n. med. Marek Kucharzewski”. Wydział Nauk o Zdrowiu, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach.

Kontrola zakażeń szpitalnych obejmuje szereg działań określonych Ustawą z dnia 5 grudnia 2008 roku oraz licznymi aktami wykonawczymi zawartymi w rozporządzeniach Ministra Zdrowia. Program kontroli zakażeń szpitalnych obejmuje rejestr najczęściej występujących postaci klinicznych zakażeń, gatunki bakterii i ich oporność na antybiotyki oraz wskaźniki częstości występowania zakażeń na przestrzeni ostatnich lat. Analizowane są wskaźniki zakażeń miejsca operowanego, odrespiratorowego zapalenia płuc, sepsy jak i zakażeń związanych z obecnością cewników naczyniowych, moczowych celem określenia źródeł zakażenia, metod prewencji, przerwania dróg transmisji czynnika zakaźnego.

W zakresie profilaktyki zakażeń istotne wydaje się określenie czynników ryzyka, a w momencie pojawienia się infekcji wdrożenie odpowiedniego schematu terapeutycznego. Podstawą prawidłowej kontroli zakażeń szpitalnych jest realizacja standardów proceduralnych oraz edukacja personelu w tym pielęgniarek, lekarzy, epidemiologów szpitalnych i mikrobiologów a szczególnej uwadze poddane są oddziały intensywnej terapii, chirurgii, hematologii i onkologii i oddziały noworodków.

Podjęcie przez Doktorantkę badań pozwalających na ocenę wiedzy pielęgniarek w zakresie zakażeń szpitalnych oraz znajomości profilaktyki pierwszej fazy wpisuje się w aktualne potrzeby kliniczne.

Praca przygotowana zgodnie z przyjętym schematem dla tego rodzaju prac a główne części pracy to wstęp, cel pracy, materiały i metody, wyniki, dyskusja, oraz wnioski z dołączonym piśmiennictwem i streszczeniami. Praca zawiera 82 strony, wyniki przedstawiono w 13 tabelach (plus Tabela 14 prezentująca formy kliniczne zakażeń szpitalnych) oraz na 8 rycinach. Piśmiennictwo obejmuje 108 właściwie dobranych pozycji,

aktualnych, w większości z ostatnich dziesięciu lat i istotnych w znaczeniu merytorycznym oraz właściwie cytowanych.

We wstępie Autorka prezentuje charakterystykę zakażeń szpitalnych z uwzględnieniem roli pielęgniarek zarówno w kontroli zakażeń szpitalnych, rejestracji zakażeń jak i działaniach profilaktycznych, zgodnie z obowiązującymi procedurami medycznymi i zaleceniami. W rozdziale „Epidemiologiczne aspekty zakażeń szpitalnych” przedstawiono epidemiologiczne charakterystyki zakażeń wyróżnionych pod względem zakresu, pochodzenia czynników etiologicznych, możliwych źródeł zakażeń, dróg transmisji i postaci klinicznych zakażeń. Zabrakło ogólnej definicji zakażeń szpitalnych zgodnej z Ustawą oraz kryteria różnicujące zakażenia pozaszpitalne a zakażenia szpitalne związane z udzieleniem świadczeń zdrowotnych.

Następnie zostały przedstawione czynniki ryzyka rozwoju zakażenia szpitalnego związane ze środowiskiem szpitalnym, stanem klinicznym chorego i jego leczeniem oraz procedurami wysokiego ryzyka, jako istotne w organizacji systemu kontroli zakażeń w danym szpitalu i przygotowaniu zadań zapobiegających rozwojowi zakażeń. Zostały przedstawione w tabeli 1 bakterie jako czynniki etiologiczne zakażeń oraz omówione wirusy i patogeny grzybicze.

Jako ważne zagadnienie, zostały wyczerpująco przedstawione struktury budujące system kontroli zakażeń oraz program nadzoru nad zakażeniami szpitalnymi, rola i zadania pielęgniarki epidemiologicznej.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że zostały wymienione ustawy i akty prawne regulujące zasady kontroli zakażeń szpitalnych, rejestracji zakażeń szpitalnych i metody zapobiegania zakażeniom. Przedstawiono podstawowe informacje dotyczące dezynfekcji, sterylizacji, higieny rąk, postępowania ze sprzętem medycznym i zapobiegania zakażeniom wśród pacjentów jak i wśród personelu.

Wstęp obejmuje 26 stron i stanowi prawidłowe wprowadzenie do zaplanowanych badań. Jakkolwiek uważam, że powinny być również umieszczone informacje dotyczące systemu czynnej rejestracji zakażeń szpitalnych.

Cel pracy skonstruowany prawidłowo, logicznie powiązany z informacjami umieszczonymi we wstępie, ściśle wytyczając realizowane zadania badawcze.

Materiał i metodyka – materiałem do badań ostatecznie były wyniki ankiet pozyskanych od 1180 pielęgniarek pracujących w 10 szpitalach województwa śląskiego. Autorska ankieta została wzbogacona przez sugestie 100 ankietowanych pielęgniarek w badaniu pilotażowym. Pytania dotyczyły zagadnień z zakresu wiedzy podstawowej, wiedzy szczegółowej w postępowaniu pielęgniarek zgodnie z wytycznymi kontroli zakażeń szpitalnych. W pracy przedstawiono wyniki analizy odpowiedzi na dwa pytania które uznano za istotne tj. pytanie 1 dotyczące stosowania rękawic ochronnych oraz pytanie 11 dotyczące „izolacji chorych z zakażeniami przenoszonymi drogą krwi” Dokonano kategoryzacji pielęgniarek w zakresie wieku, stażu pracy, miejsca pracy i uczestnictwa w szkoleniach.

Wyniki badań objęły ilościową i procentową analizę porównawczą dotyczącą charakterystyki porównawczej badanych pielęgniarek pod względem wieku, stażu pracy, specyfiki oddziałów i uczestnictwa w szkoleniach (tabele 2-5), Stwierdzono podobieństwo rozkładu badanych parametrów we wszystkich 10 szpitalach. Wyniki analizy prawidłowych odpowiedzi na pytanie 1 i 11 przedstawiono w stosunku do wieku, stażu pracy, miejsca zatrudnienia i odbytych szkoleń.

W mojej ocenie, założenia pracy skierowane na ocenę wiedzy pielęgniarek poprzez wypełnienie ankiety zawierającej 27 pytań były słuszne. Prawidłowo dobrano liczbę szpitali i liczbę ankietowanych pielęgniarek. Wydaje się, że problemem była nieprzewidziana różnorodność wypowiedzi na powyższe 27 pytań, co nie udało się ocenić przy pomocy prostych testów statystycznych które zastosowano. Prawdopodobnie profesjonalne rozbudowane testy dla oceny wyników badań ankietowanych jak estymacja statystyczna, testy wariancji wieloczynnikowej, analiza wielowymiarowa przeprowadzone przez specjalistów statystyków pozwoliłyby na ocenę wiedzy zbadanej poprzez odpowiedź na 26 pytań, bogatej ankiety. W przedstawionej pracy uzyskane wyniki na dwa pytania dają wiedzę fragmentaryczną.

Mam nadzieję, że uzyskane wyniki odpowiedzi na 26/27 pytań zostaną w pełni przeanalizowane do publikacji.

Nie mniej jednak, uzyskane informacje posiadają oryginalną wartość i dają odpowiedź w stosunku do postawionego celu pracy, pomimo dużego zróżnicowania odpowiedzi co słusznie podkreśla Doktorantka.

Zwraca uwagę stosunkowo niski procent prawidłowych odpowiedzi na 1 pytanie u pielęgniarek w wieku 20-30 lat. Z wykresu wynika, że mniej niż 10% odpowiedziało prawidłowo (ryc.1). Podobne wyniki uzyskano od pielęgniarek ze stażem pracy 1-5 lat. Zarówno na wykresach jak i w tabelach brakuje podanej liczebności w poszczególnych grupach „N”.

Całość analizy zakończono podsumowaniem wyników.

W dyskusji która jest często najtrudniejszą częścią dla młodych badaczy Doktorantka wykazała wiedzę w zakresie prowadzonych badań oraz umiejętność obiektywnej oceny wartości badań. Doktorantka zwraca szczególną uwagę na konieczność prowadzenia właściwie zaplanowanych szkoleń oraz nabywania wiedzy o zakażeniach szpitalnych w okresie nauczania przedmiotu.

Pracę podsumowują cztery właściwe wnioski.

Rozprawa doktorska „Wiedza pielęgniarek na temat zakażeń szpitalnych ” spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz 595, z późn. zm.)”. Wnioskuje do Wysockiej Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu o dopuszczenie Doktorantki Iwony Kowalskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z poważaniem

Prof. dr hab. Maria Koziol-Montewka

